

Informatīvās sanāksmes par dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšanu dabas liegumam „Ziemeupe” protokols

30.04.2015., Ziemeupe, plkst. 16:00

Sanāksmē piedalās:

Andris Janevics, VVD Liepājas RVP
Jānis Leja, Lieģīši
Vladimirs Jeromins, Auzēji
Edmunds Kance, Vides aizsardzības klubs (VAK)
Ruta Jaunzeme, VMD Dienvidkurzemes virsmežniecība
Monika Jansone, VMD Dienvidkurzemes virsmežniecība
Andris Zaļkalns, Pāvilostas novada dome, VMD Dienvidkurzemes virsmežniecība
Skaidrīte Blūms, Upmaļi
H. Kritmane, Saulstari
Aldis Ozoliņš, Bruģi
Mārtiņš Pētersons, Upenieki
Andris Balandis, Smēdnieki
Ēriks Gausmanis, AS LVM
Silvija Kulberga, Jaunrudes menģi
Anrijs Šnipke
Daina Vītola, Pāvilostas novads
Aivars Puķītis, Līdumi
Ingrīda Klane, DAP Kurzemes reģionālā administrācija
Edgars Bertrams, DAP Kurzemes reģionālā administrācija
Daina Bojāre, Dabas aizsardzības pārvalde
Kristīne Vilciņa, Dabas aizsardzības pārvalde
Baiba Strazdiņa, Latvijas Dabas fonds
Nora Rustanoviča, Latvijas Dabas fonds

Darba kārtība:

- Informācija par projektu “Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā”. Kristīne Vilciņa, Dabas aizsardzības pārvalde (DAP).
- Informācija par dabas aizsardzības plāna izstrādi dabas liegumam “Ziemeupe”, dabas lieguma teritoriju un dabas aizsardzības plāna izstrādes procesu. Baiba Strazdiņa, Latvijas Dabas fonds (LDF).
- Jautājumi un diskusijas.

1. K. Vilciņa informē:

- par projektu “Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā”;
- par dabas aizsardzības plāniem, kas projekta ietvaros tiek šobrīd izstrādāti Latvijā, par to integrēšanu teritorijas plānojumos;
- par to, kas ir dabas aizsardzības plāns un kādēļ tāds ir vajadzīgs;
- par dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitu, iesaistītajām institūcijām;

Projekts tiek īstenots Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda programmas „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm” projekta Nr.4.3-24/NFI/INP-003 „Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā” ietvaros.

- par uzraudzības grupu un iespēju iesaistīties ikvienam zemes īpašniekam;
- par individuālo noteikumu izstrādes pamatojumu un gaitu.

2. B. Strazdiņa informē:

- par nodibinājumu Latvijas Dabas fondu, par tā darbības virzieniem un pieredzi dabas aizsardzības projektu īstenošanā;
- par dabas liegumu "Ziemupe", tā izpētes un aizsardzības vēsturi, un pašlaik teritorijā zināmajām dabas vērtībām;
- par atļautajām un aizliegtajām darbībām, kas noteiktas vispārīgajos īpaši aizsargājamo dabas teritoriju noteikumos;
- par kompensācijām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās un mežu īpašniekiem par saimnieciskās darbības ierobežojumiem;
- par dabas aizsardzības plāna izstrādes procesu un uzdevumiem;
- par izaicinājumiem – daudz zemju īpašumi, to un dabas aizsardzības interešu salāgošana, tūrisma un rekreācijas salāgošana ar dabas aizsardzību, izvērtēt teritorijas paplašināšanas iespējas u.c.;
- par dabas lieguma "Ziemupe" dabas aizsardzības plāna izstrādē iesaistītajiem ekspertiem un plāna izstrādes laika grafiku;
- par iespēju iesaistīties plāna izstrādes procesā;
- par plāna ieguvumiem.

3. Sanāksmes dalībnieku jautājumi un diskusija:

Jautājums no zāles: Vai koncepcijas pirmā redakcija attiecas uz Ziemupi un konkrētiem zemes īpašumiem?

K. Vilciņa: Nē, koncepcija ir vispārīgāka. Tajā meklēti risinājumi, kā sasaistīt dabas aizsardzības un teritorijas attīstības plānus un kā sakārtot šo jomu reglamentējošo normatīvo aktu sistēmu valstī. Tā skata vai veids, kā pašlaik tiek plānota aizsargājamo teritoriju aizsardzība un apsaimniekošana, ir tas labākais un vai līdz šim izmantoto plānošanas sistēmu nav iespējams uzlabot.

15 teritorijas, kurās projekta ietvaros šogad izstrādā dabas aizsardzības plānus, ir kā pilotteritorijas, kuru plānos tiks iekļautas atsevišķas sadaļas ar konkrētiem ieteikumiem kā dabas aizsardzības plānus integrēt teritoriju plānojumos, atbilstoši koncepcijā norādītajiem ieteikumiem. Tā būs iespēja izvērtēt, cik efektīvi koncepcijā norādītos risinājumus ir iespējams īstenot dzīvē.

Jautājums no zāles: Jūs visu laiku runājat par normatīvajiem aktiem un pašvaldībām, taču kāda ir zemes īpašnieka loma?

K. Vilciņa: Normatīvie akti attiecas uz visiem, arī uz zemes īpašumiem. Šobrīd visus aprobežojumus aizsargājamās teritorijās nosaka valsts – Ministru Kabineta līmenī. Arī pašvaldības līmenī tiek izstrādāti normatīvie akti – pašvaldības saistošie noteikumi. Viens no jautājumiem, uz kuru koncepcijas izstrādes ietvaros tiek meklēta atbilde ir, vai aizsargājamo teritoriju izmantošanas aprobežojumus un atļautās darbības turpmāk noteikt ar pašvaldību vai Ministru Kabineta noteikumiem.

Jautājums no zāles: Kam tiks tērēts projekta budžets? Vai arī pašvaldības darbiniekiem, kuri tiks iesaistīti plāna izstrādē?

Projekts tiek īstenots Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda programmas „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm” projekta Nr.4.3-24/NFI/INP-003 „Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā” ietvaros.

D. Bojāre: Lielākā daļa projekta naudas paredzēta 15 dabas aizsardzības plānu izstrādei – ekspertu darbam, plānu izstrādes koordinēšanai u.tml. Pašvaldībām saistībā ar plānu izstrādi finansējums nav paredzēts, jo pašvaldību darbiniekiem darba apjoms būtiski nepalielinās. Ziemupes gadījumā dabas aizsardzības plānu izstrādās LDF darbinieki, bet no pašvaldību darbiniekiem tiks sagaidīta vienīgi dalība plāna izstrādes sanāsmēs un sagatavotā plāna izskatīšana. Šajā projektā pašvaldībām nauda paredzēta nākamajā gadā, kad tiks organizētas pašvaldību darbinieku apmācības par dabas aizsardzības jautājumiem. Pašvaldību kapacitātes celšanai šajā plānošanas periodā ir vairāki citi projekti ar krietni lielāku finansējumu.

Jautājums no zāles: Konceptijā nekas nav teikts par īpašnieku interesēm. Taču cilvēki šeit dzīvo un grib arī nopelnīt.

K. Vilciņa: Konceptijā par īpašnieku interesēm netiek runāts, jo tā ir vispārīgāka, tā tieši neskar ne konkrētas teritorijas, ne īpašumus. Tajā tiek meklēti risinājumi dabas aizsardzības plānu satura un to izstrādes procesa uzlabošanai. Savukārt īpašnieku intereses tiek skatītas dabas aizsardzības plānu izstrādes ietvaros. Plāna izstrādes ietvaros tiek uzklautas visas interešu grupas un iespēju robežās meklēti risinājumi. Interešu saskaņošana ir viens no galvenajiem tā izstrādes mērķiem.

Jautājums no zāles: Kādi ir projekta ir termiņi?

K. Vilciņa: Projekts beidzās 2016. gada aprīlī.

Jautājums no zāles: Tad par augstāka līmeņa normatīvajiem aktiem var nerunāt, jo likumdošanas izmaiņas prasa laiku. Šādos termiņos droši vien netiks runāts arī par robežu izmaiņām?

K. Vilciņa: Projekta ietvaros tiks sagatavoti priekšlikumi plānu izstrādi reglamentējošo aktu izmaiņām, ja koncepcijas izstrādes laikā tiks konstatēts, ka tas ir nepieciešams. Saeimā vai Ministru Kabinētā konkrētu normatīvo aktu grozījumi, ja tādi būs nepieciešami, tiks izskatīti jau pēc projekta termiņa beigām. Arī lieguma robežu izmaiņas, ja plāna izstrādes laikā tiks gūts tam zinātnisks pamatojums, tiks apstiprinātas pēc plāna un projekta izstrādes termiņa. Plāns var rosināt kādas izmaiņas, taču tās var stāties spēkā tikai pēc Ministru Kabineta noteikumu par dabas liegumiem izmaiņu apstiprināšanas Ministru Kabinētā. T.i., dabas aizsardzības plānā, ja izpētes laikā tiks gūts tam zinātnisks pamatojums, tiks iekļauts robežu izmaiņu grozījumu pamatojums. Plānā pamatoto likumdošanas aktu grozījumu virzīšana apstiprināšanai Ministru Kabinētā ir Vides un Reģionālās Attīstības ministrijas darbinieku uzdevums un tas tiks īstenots jau pēc plāna apstiprināšanas. Dabas aizsardzības plāns nekādas saistības neuzliek. Tas ir kā pamatojums, lai kaut ko darītu tālāk.

Viens no plāna izstrādes uzdevumiem ir sagatavot vērtējumu par teritorijām, kuras Vides Aizsardzības Klubs pirms kāda laika rosināja liegumam pievienot. Plāna ietvaros tās tiks izpētītas un sagatavots to pievienošanas vai nepievienošanas pamatojums, bet plānā ierosināto normatīvo aktu izmaiņu apstiprināšana jau ir politikas jautājums. Jo arī normatīvie akti un to grozījumi pirms apstiprināšanas iziet garu saskaņošanas procesu. Un nereti viens ir tas, kas nepieciešams, bet otrs – ko nolemj vara.

Jautājums no zāles: Vai ir kādi veiksme stāsti ar izstrādātajiem plāniem?

K. Vilciņa: Dabas aizsardzības plāni Latvijā tiek izstrādāti kopš 1996. gada. Daļa no tiem ir izmantoti vai vēl joprojām tiek izmantoti kā reāli plānošanas dokumenti dažādu apsaimniekošanas pasākumu ieviešanai un teritoriju labiekārtošanai.

Jautājums no zāles: Kad sāks pētīt biotopus, vai par to tiks informēti zemes īpašnieki?

B. Strazdiņa: Ņemot vērā, ka teritorija ir liela un tā zeme pieder vairāk nekā 60 īpašniekiem, tad teritorijas izpētei atvēlētajā termiņā nav iespējams, teritorijas apsekošanas laikus saskaņot ar katru īpašnieku.

Izvērsas diskusija par īpašnieku informēšanu par apsekojumiem dabā.

D. Bojāre: Eksperts teritorijas izpētes laikā nevadās pēc zemes īpašumu kartēm. Viņš vadās pēc ortofoto kartēm un mežaudžu plāniem. Eksperti nevelta laiku, lai noskaidrotu, kur ir izvietotas īpašumu robežas, un, kam, konkrētais zemes gabals pieder. Viņi kartē sugu atradnes un biotopus pa to dabīgajām robežām.

Pēc diskusijas tiek nolemts, ka zemes īpašniekiem, kuri sanāksmes dalībnieku sarakstā norādīs e-pasta adreses, tiks izsūtīta informācija par teritorijas izpētes laikiem.

Jautājums no zāles: Vai ekspertiem būs līdzī apliecība, lai zemes īpašnieks ekspertu var atšķirt no tūrista?

B. Strazdiņa: Ekspertiem netiek izsniegtas īpašas apliecības, bet, ja nepieciešams varam sagatavot informatīvu kartiņu, kurā norādīta eksperta identitāte un informācija par projektu, kura uzdevumā viņš teritorijā darbojas.

Turpinās diskusija par līdzšinējo Dabas aizsardzības pārvaldes un Vides ministrijas darbinieku komunikāciju ar zemes īpašniekiem.

D. Bojāre: Šī sanāksme ir rīkota tieši tāpēc, lai jūs informētu, ka ir uzsākta šāda aktivitāte, ka šajā vasarā teritorija tiks pētīta un rudenī – sagatavots tā dabas aizsardzības plāns. Pirms tā apstiprināšanas Vides un Reģionālās attīstības ministrijā, tiks rīkota tā sabiedriskā apspriešana un ikvienam būs iespējams plānu izskatīt un iesniegt tā grozījumus, kā arī izteikties tā sabiedriskās apspriešanas laikā. Tāpat, šī sanāksme ir rīkota, lai apzinātu, kādas ir galvenās teritorijas apsaimniekošanas, izmantošanas un aizsardzības problēmas un, lai jau laikus, varētu tām sākt meklēt risinājumus, kā arī, lai aicinātu zemes īpašniekus jau laikus iesniegt savas zemes izmantošanas intereses un priekšlikumus, lai varam tos izskatīt jau plāna izstrādes laikā. Nākamā sanāksme, kad runāsim jau par pirmajiem teritorijas izpētes rezultātiem un nepieciešamajiem dabas vērtību apsaimniekošanas pasākumiem, kuri uz to brīdi būs jau iezīmējušies, notiks jūlijā. Aicinām jūs visus piedalīties arī tajā un tādejādi plāna izstrādes procesā iesaistīties. Līdz tam, aicinām iesūtīt savus priekšlikumus un ierosinājumus uz prezentācijas beigās redzamajām e-pasta adresēm, lai sanāksmes laikā jau varētu tos izskatīt.

Jautājums no zāles: Vai uzraudzības grupas sanāksmes notiks Rīgā?

K. Vilciņa: Nē, tepat Ziemeļpē vai Pāvilstā.

Jautājums no zāles: Vai kādi aprēķini, cik Ziemeļpē liegums izmaksā sabiedrībai? Liegums ir teritorija, kur sabiedrība maksā, lai saglabātu dabas vērtības. Cik izmaksā sabiedrībai Ziemeļpē dabas lieguma uzturēšana? Tas būtu interesanti.

K. Vilciņa: Nē, diemžēl nav šādi aprēķini.

D. Bojāre: Dabas aizsardzības pārvalde tieši šobrīd īsteno ekosistēmu pakalpojumu projektu, kura ietvaros vērtē ekonomiskos ieguvumus un zaudējumus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Bet tas ir tikai sākuma stadijā.

Jautājums no zāles: Vai ir kādas kompensācijas par apbūves ierobežojumiem?

B. Strazdiņa: Šobrīd kompensācijas pieejamas par mežsaimniecības ierobežojumiem. Lai iegūtu kompensācijas par būvniecības ierobežojumu pašiem jābūt aktīviem un jāatgādina par sevi, lai nākamajā plānošanas periodā šāda iespēja tiktu izskatīta.

Jautājums no zāles: Vai plānā tiks skatīti jūras erozija jautājumi?

B. Strazdiņa: Ir piesaistīts ģeomorfologs, kurš izteiks profesionālu sagatavos ierosinājumus par eroziju ierobežojošām darbībām, kuras katrā piekrastes posmā būtu lietderīgas, efektīvas un vairāk vai mazāk ilgtspējīgas.

E. Kance: Vajadzētu plānā iekļaut punktu par tiesisku pretrunu risināšanu. Dabas liegumā ir teritorijas, kur nevar būt apbūve, bet ir. Vietas, kur pretēji lieguma izmantošanas noteikumiem ir veikta būvniecība, kā rezultātā situācija dabā atšķiras no tā, kas norādīts teritorijas plānojumā, t.i., faktiskais atšķiras no tiesiskā. Otra lieta – nepieciešams sniegt rekomendācijas piegulošo teritoriju izmantošanai. Pat, ja liegumam piegulošajās teritorijās neatradīs aizsargājamās sugas vai biotopus, ja tajās tiks īstenotas teritorijas plānojumā paredzētās darbības, tad ietekme uz liegumu nenoliedzami būs.

B. Strazdiņa: Tas ir viens no LDF uzdevumiem – vērtēt arī dabas lieguma piegulošās zonas.

Jautājums no zāles: Kāds ir gala mērķis liegumam? Esošās situācijas saglabāšana, vai dabas vērtību jaunveidošana?

B. Strazdiņa: Mērķis ir panākt, ka dabas lieguma dabas vērtības atrodas labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, t.i., panākt, ka lieguma biotopi un aizsargājamo sugu dzīvotnes ir labā kvalitātē, un nodrošināt, ka to aizņemtā platība nesamazinās. Daudzos gadījumos tas nozīmē aktīvu darbību. Arī Ziemupes plānā visdrīzāk tiks iekļauti punkti par stādīto priežu audžu dažādošanu, atvērumu veidošanu blīvi aizaugušās vietās, iespējams – mežaudzes susinošo grāvju aizbēršanu, par egļu paaugas izvākšanu u.tml.

Jautājums no zāles: Šobrīd par liegumā iekļauto jaunaudžu kopšanu var saņemt maksājumus, t.i., par darbībām, kas veicina meža saimnieciskās, ne dabas aizsardzības vērtības palielināšanos. Finansējuma saņemšanas nosacījumos papildus nosacījumi jaunaudžu kopšanai aizsargājamās dabas teritorijās nav noteikti. Tas pats ir ar aizaugošām pļavām – apmežot tās nevar, bet uzart var. Lauku atbalsta dienests dod skaidru vēstījumu – ja es to uzaršu, saņemšu maksājumu.

B. Strazdiņa: Jā, gan šajā, gan iepriekšējā Lauku attīstības programmā ir daudz neskaidru mērķu un pretrunu un daudzi tā pasākumi, kas it kā ir paredzēti bioloģiskās daudzveidības palielināšanai, to neveicina. Šāda situācija nebūtu pieļaujama, bet, tā kā lauksaimnieku un mežsaimnieku organizācijām ir liela ietekme, tad esošo situāciju nav viegli mainīt.

Jautājums no zāles: Ja biotops vai suga ir izzudusi, vai pārskatīs teritorijas zonējumu?

B. Strazdiņa: Tā kā liegumam nav apstiprināti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, tad šobrīd visā lieguma teritorijā spēkā ir tās prasības, ko nosaka vispārējie Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumi visiem dabas liegumiem. Plāna izstrādes laikā tiks sagatavoti teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu un zonējuma projekts, kas ļaus teritorijas izmantošanas ierobežojumus pielāgot tieši šī lieguma dabas vērtību aizsardzības vajadzībām. Tas nozīmē, ka kādā vietā izmantošanas ierobežojumi var kļūt stingrāki, bet kādā – vājāki.

Jautājums no zāles: Vai zemes īpašnieki varēs uzzināt, kas tieši viņu īpašumā ir tas vērtīgais un sargājamais?

B. Strazdiņa: Katru individuāli informēt nesolām, bet ikvienam ir iespēja piedalīties kādā no plāna izstrādes sanāksmēm un to laikā noskaidrot par teritorijas izpētes laikā karā īpašumā konstatēto.

Jautājums no zāles: Vai procesā būs iespējams ierosināt mainīt aizsargjoslas likuma noteiktās prasības?

B. Strazdiņa: Plāns nav tas instruments ar ko var mīkstināt aizsargjoslas noteiktās prasības. 300 m zonā visdrīzāk, ka netiks ierosināts mīkstināt esošos izmantošanas ierobežojumus.

Komentārs: Ar aizsargjoslu likumu pretrunā varētu būt atsevišķi apsaimniekošanas pasākumi.

B. Strazdiņa: Ja šādas pretrunas tiks konstatētas (teritorijai vajadzīga apsaimniekošana, kas pēc aizsargjoslu likuma nav pieļaujama), tad meklēsim šīm situācijām risinājumus. Bet pēc būtības – aizsargjoslu likumam ir lielāks juridisks spēks nekā teritorijas izmantošanas noteikumiem, jo pirmo apstiprina Saeima, bet otrs – Ministru Kabinets.

Komentārs: Ja plānā būs iekļauts aizsargjoslu likuma grozījuma pamatojums, tad to var izmantot kā pamatojumu likuma grozījumiem, ko iesniegt Saeimai.

Jautājums no zāles: Vai vietās, kur aug padomju laikos stādītas priedes, būtu iespējams paredzēt būvniecību? Ja reiz plāna izstrādes laikā var paredzēt izmaiņas, kas teritorijā ļautu ierīkot tūrisma un rekreācijas objektus, tad kāpēc tā nevarētu būt individuālā apbūve. Tūristi nomīdīs vairāk, nekā īpašnieki.

B. Strazdiņa: Krasta kāpu aizsargjoslā visdrīzāk ka nē. Par citām vietām šobrīd es nevarēšu atbildēt. Varam par to runāt kādā no nākamajām sanāksmēm, kad būs kartējumu un dati un zināmas katras vietas aizsardzības vajadzības.

K.Vilciņa: Paldies par jautājumiem un viedokļiem. Varam turpināt neoficiālākā gaisotnē pie kafijas.

Sanāksme beidzas: 18:00

Sanāksmes vadītāja: K. Vilciņa

Protokolēja: N. Rustanoviča